

روزشمار جنگ

سه شنبه

۱ شهریور ۱۳۶۲

۱۴ ذیقعدة ۱۴۰۳

۲۳ اوت ۱۹۸۳

۱

قرارگاه کربلا که پس از عملیات رمضان در جبهه جنوب، پیگیر راهبرد جلوگیری از رکود در جبهه‌ها از طریق اجرای عملیات‌های محدود می‌باشد، مدتی است که اجرای عملیات‌های مهندسی در مناطق طیب، چزابه، طلائیه و زید را در دستور کار خود قرار داده است. براین اساس، امروز فرماندهان ارشد قرارگاه کربلا* در جلسه‌ای آخرین وضعیت عملیات مهندسی لشکر ۷ ولی عصر (عج) در منطقه پاسگاه زید، لشکر ۱۹ فجر در منطقه طیب و عملیات مهندسی لشکر ۲۵ کربلا در منطقه طلائیه را بررسی و مأموریت این لشکرها را بدین شرح اعلام کردند:**

۱. عملیات مهندسی لشکر ۷ ولی عصر (عج) در منطقه زید، به دلایلی نظیر ضعف شناسایی، ضعف در محور و... منتفی است.

۲. ادامه عملیات مهندسی لشکر ۱۹ فجر در منطقه سهراهی زبیدات، به عللی نظیر ضعف محور عملیات به خصوص ضعف کنترل عملیات در جناح راست و معبر سور، نبود عقبه و جاده و... منوط به تصمیم فرماندهان رده بالاست.

۳. عملیات مهندسی لشکر ۲۵ کربلا*** در منطقه طلائیه، باتوجه به کمبود نیرو، ضعف شناسایی و فاصله زیاد با دشمن، در دو مرحله اجرا می‌شود.^(۱)

* این جلسه با حضور احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، احمد سیاف‌زاده معاون قرارگاه کربلا، احمد سوداگر مسئول اطلاعات و عملیات قرارگاه کربلا برگزار شد.

** منطقه مأموریت یگان‌های تحت امر قرارگاه کربلا چنین بود: لشکر ۷ ولی عصر: منطقه عمومی زید از آب‌گرفتگی تا ۵ کیلومتری شمال زید؛ لشکر ۱۹ فجر: منطقه عمومی طیب از سهراهی زبیدات تا پاسگاه چیلان؛ لشکر ۲۵ کربلا: منطقه عمومی طلائیه از ابتدای آب‌گرفتگی منطقه عمومی طلائیه تا پاسگاه طلائیه جدید به طول تقریبی ۲ کیلومتر. (سند شماره ۲۰۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش طرح و عملیات قرارگاه کربلا، ۱۳/۶/۱۳۶۲ صص ۳ - ۱).

*** توضیحات بیشتر درمورد عملیات‌های مهندسی لشکرها ۷ ولی عصر، ۱۹ فجر و ۲۵ کربلا در بخش ضمیمه درج شده است.

۲

قرارگاه نصرت،* که پس از عملیات والفجر مقدماتی با هدف انجام شناسایی‌های لازم برای اجرای عملیات گسترده تشکیل شده است، در حال حاضر، مأموریت تکمیل شناسایی در منطقه چزابه تا طلائیه را بر عهده دارد. بر این اساس، امروز جلسه‌ای با حضور فرماندهان قرارگاه کربلا و قرارگاه نصرت در بستان** تشکیل و گزارشی از شناسایی‌های قرارگاه نصرت در محدوده تقریبی چزابه تا طلائیه، ارائه شد.

در این جلسه، احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، با اشاره به نظر موافق فرمانده کل سپاه در مورد تداوم شناسایی در محور چزابه و طلائیه، درباره اهمیت این امر گفت: «اهمیت عملیات، خیلی زیاد است؛ از جهت تجزیه دشمن و اینکه هم‌زمان با غرب عملیات کنیم.» هدف عملیات در این محور گرفتن جای پا و پس از آن حرکت به سمت پل غزیه در منطقه العماره*** و سمت راست جاده آسفالت می‌باشد. غلامپور سیستم جدید شناسایی در جبهه جنوب را این‌گونه تشریح کرد: در این روش، قرارگاه نصرت به‌صورت آزمایشی کار شناسایی یک لشکر را، با تعداد اندکی نیرو انجام خواهد داد، اگرچه این کار سختی است، ولی این تصمیم برای جلوگیری از لورفتن منطقه عملیات اتخاذ شده است. پس از اتمام شناسایی‌ها، لشکرهای عمل‌کننده دو روز قبل از عملیات، وارد منطقه نبرد می‌شوند.

سپس علی هاشمی فرمانده قرارگاه نصرت، در مورد اهمیت منطقه عملیاتی چزابه گفت: این منطقه گلوگاهی برای شهر العماره است که دشمن نسبت به آن احساس خطر می‌کند. عناصر زمان و مکان در این منطقه برای ما از پیچیدگی و اهمیت خاصی برخوردار است. با توجه به این مسئله، در شناسایی‌ها یافتن موقعیت مکانی دشمن برای ما مهم است، چون موقعیت دشمن در این منطقه به‌گونه‌ای است که استحکامات و موانعی ندارد و به راحتی می‌توان دشمن را دور زد. در ادامه این جلسه نیروهای شناسایی قرارگاه کربلا، ضمن بیان مشکلاتی از قبیل کمبود نیرو و تشریح شناسایی‌های انجام‌شده، راهکارهای شناسایی‌شده در منطقه چزابه را اعلام کردند.^(۲)

* درخصوص تاریخچه تشکیل و برخی فعالیت‌ها و اقدامات قرارگاه نصرت در ضمیمه گزارش توضیحاتی آمده است.
 ** در این جلسه احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، احمد سیاف‌زاده معاون قرارگاه کربلا، علی هاشمی فرمانده قرارگاه نصرت و جمعی از عناصر شناسایی این قرارگاه حضور داشتند.

*** پس از فتح خرمشهر از دیدگاه فرماندهان نظامی ایران، بغداد و بصره، دو هدف راهبردی به شمار می‌رفتند؛ در این میان بغداد هدف بلندمدت و بصره، هدف میان‌مدت محسوب می‌شد. به‌طور کلی دستیابی به بصره به‌طور مستقیم مورد توجه قرار داشت و سعی می‌شد این هدف، با اجرای دو یا سه عملیات تأمین شود در حالی که تصرف بغداد با اجرای چند عملیات واسط امکان‌پذیر بود. یکی از مناطقی که امکان اجرای عملیات در آن در راستای هدف تصرف بغداد وجود داشت، منطقه کوت تا عماره بود که در نگرشی بلندمدت و کلان، مورد توجه تصمیم‌گیرندگان نظامی بود.

(حسین اردستانی، تنبیه متجاوز، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۹، ص ۴۰).

۳

قرارگاه کربلای سپاه در جنوب از تلاش دشمن در زمینه تحکیم مواضع و استحکامات خود در سرتاسر منطقه استحقاقی این قرارگاه (فاو تا چنگوله) خبر داد.

براساس این گزارش، عراق در این منطقه به ترمیم کانال‌های خط مقدم، اعزام گشتی‌های شناسایی و ارسال بالگردهای گشتی بر روی مواضع خودی مبادرت ورزیده است. این‌گونه اقدامات دشمن و تحرکات موتوری آن در مناطق عملیاتی لشکر ۱۹ فجر (منطقه طیب) و لشکر ۲۵ کربلا (طلائیه جدید)، فکه و شمال و جنوب پاسگاه زید، محسوس‌تر و بیشتر است.^(۳)

شناسایی‌های نیروهای قرارگاه کربلا نیز حاکی است که ارتش عراق در محور چزابه، در فاصله ۷۰۰ متری خطوط خود میدان مینی ایجاد کرده و در هر مسیر و شیاری که احتمال آمدن نیرو وجود دارد، سیم‌خاردار و موانع کار گذاشته است. چندی پیش، ۶ نفر از نیروهای اطلاعات - عملیات تیپ ۵۷ ابوالفضل که برای انجام شناسایی در تپه ۴۴ (واقع در منطقه عمومی چزابه) رفته بودند بر اثر برخورد با مین به شهادت رسیدند. از سوی دیگر، بنا به گزارش قرارگاه نصرت، بولدوزرهای دشمن در اطراف پاسگاه طلائیه، در حال فعالیت و احتمالاً حفر کانال هستند.^(۴)

۴

امروز یگان‌های گشت دریایی ایران با گروهی از تکاوران عراقی و سرنشینان چند قایق عراقی که قصد شناسایی از سواحل ایران را داشتند، در حوالی رأس‌البیشه و نهر قاسمیه درگیر شدند. به گزارش قرارگاه نوح نبی سپاه، حوالی ظهر امروز یک گروه گشتی سپاه و نیروی دریایی ارتش، در دو مایلی رأس‌البیشه عراق، با ۶ قایق تندرو تکاوران عراقی درگیر شدند؛ در این درگیری از نیروهای عراقی ۲ نفر کشته، ۲ تن زخمی و ۹ نفر اسیر شدند. همچنین ۶ قایق عراقی سالم به غنیمت گرفته شد.^(۵) قایق‌های مذکور از نوع فایبرگلاس با موتورهای ۸۵ الی ۱۲۰ می‌باشد.^(۶)

امروز همچنین تعدادی از نیروهای سپاه با همراهی نیروی دریایی مستقر در نهر قاسمیه، ضمن درگیری با سرنشینان ۷ قایق که در حال نزدیک شدن به این نهر بودند، ۱۱ نفر از آنان را اسیر و ۶ فروند از قایق‌ها را به غنیمت خود درآوردند؛ در این حادثه ۲ نفر از مهاجمان کشته شدند. سرنشینان این قایق‌ها که بیشترشان مصری بودند در پوشش ماهیگیری از طریق سواحل کویت قصد داشتند در سواحل اروندرود و بهمنشیر و سواحل شمالی خلیج فارس برای عراق عملیات شناسایی انجام دهند.^(۷) افراد اسیرشده در این عملیات به بندر امام خمینی منتقل شدند.^(۸)

۵

امروز درحالی که تبادل آتش پراکنده‌ای در بعضی مناطق عملیاتی وجود داشت، نیروهای عراقی از طریق تهاجم هوایی و گلوله‌باران، مردم عادی و غیرنظامیان را در سردشت و آبادان، هدف قرار دادند. این حملات تلفات و خساراتی را در پی داشت.

ساعت ۱۰ صبح امروز، دو فروند میراژ عراقی شهر مرزی سردشت و اطراف آن را بمباران کردند.^(۹) در این حمله خسارت چندانی به بار نیامد و فقط یک غیرنظامی مجروح شد.^(۱۰) باین حال، ارتش عراق در بیانیه نظامی خود مدعی شد جنگنده‌ها و بالگردهای عراقی امروز «حملات شدیدی به مواضع و واحدهای دشمن در بخش شمالی میدان عملیات و مناطق تمرکز دشمن در عمق خاک آن [انجام داده‌اند].»^(۱۱)

امروز تبادل آتش در مناطق پاسگاه زید، شلمچه، دیریفارم، پل نو و جزیره مینو از شدت بیشتری برخوردار بود.^(۱۲) بر اثر این تحرکات در مناطق شلمچه و پاسگاه زید در مجموع ۱۷ نفر زخمی شدند.^(۱۳)

شهر آبادان نیز به‌طور پراکنده زیر آتش سلاح‌های دوربرد عراق قرار داشت.^(۱۴) در پی این حملات برق شهر قطع و به ۲ واحد مسکونی نیز خساراتی وارد شد.^(۱۵)

۶

هفته‌نامه /الجهاد، که به سه زبان ترکی، عربی و کردی در داخل عراق منتشر می‌شود، در شماره امروز خود گزارش داد: در حمله معارضین عراقی به پایگاه هوایی شهر اور واقع در پانزده کیلومتری ناصریه، ۲۰ تن از نیروهای ارتش عراق کشته شدند و ۳ فروند هواپیمای جنگنده عراقی نیز منهدم شد.^(۱۶)

۷

افراد مسلح غیرقانونی امروز در شهرستان‌های سردشت، بوکان و مهاباد علیه نیروهای خودی دست به اقداماتی زدند. تعدادی از عناصر حزب دمکرات نیز در بیجار، خوی و سردشت دستگیر یا تسلیم شدند.

در کمین افراد مسلح غیرقانونی به نیروهای تأمین جاده سردشت ۱۴ نفر از نیروهای خودی شهید شدند.^(۱۷) عوامل ضدانقلاب در اقدام دیگری با حمله به نیروهای خودی که برای پاک‌سازی به ارتفاعات درویشعلی در اطراف بوکان رفته بودند، ۳ نفر از آنان را شهید و ۲ تن را زخمی کردند.^(۱۸)

امروز همچنین، افراد مسلح غیرقانونی به پایگاه کیسلان مهاباد حمله کردند. در این درگیری ۵ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند و از مهاجمان نیز ۷ تن کشته و ۳ تن دیگر زخمی شدند.^(۱۹)

در همین حال، نیروهای خودی امروز ۴ نفر از عناصر فعال حزب دمکرات کردستان ایران را در شهر بیجار دستگیر کردند.^(۲۰) در این شهر همچنین ۲ نفر از اعضای این حزب با تحویل دادن سلاح‌های انفرادی، خود را تسلیم کردند.^(۲۱)

در شهرستان‌های خوی و سردشت به ترتیب ۴ و یک نفر از اعضای مسلح حزب دمکرات تسلیم نیروهای خودی شدند.^(۲۲)

۸

شماری از حقوق‌دانان مسلمان که تحت عنوان دادگاه بین‌الملل اسلامی،* برای انجام پاره‌ای تحقیقات درمورد جنگ ایران و عراق، در ایران به سر می‌برند، امروز از مناطق آسیب‌دیده گیلان‌غرب، قصرشیرین و سرپل ذهاب بازدید کردند.

یک هیئت هفت‌نفره از حقوق‌دانان دادگاه بین‌الملل اسلامی پیش از ظهر امروز، وارد گیلان‌غرب شدند و با امام‌جمعه این شهر دیدار کردند. سخنگوی این هیئت در گفت‌وگو با امام‌جمعه شهر، بررسی علل جنگ ایران و عراق، معرفی متجاوز، بررسی جنایات انجام‌شده و برآورد خسارات وارده را از جمله اهداف سفر این هیئت برشمرد و با بیان اینکه گروه مذکور یک دادگاه اسلامی مردمی مستقل است، گفت: «در صورتی که عراق هم از ما دعوت به عمل آورد، به آن کشور هم خواهیم رفت و مسائل را در آن کشور نیز بررسی می‌کنیم.»

سخنگوی حقوق‌دانان پس از بازدید این گروه از مناطق بمباران‌شده گیلان‌غرب به خبرنگاران گفت: «ما در اینجا در پی گردآوری اسناد و مدارک و شواهد هستیم و در شرایط فعلی اظهارنظری نمی‌توانیم بکنیم، ولی به‌عنوان افرادی مسلمان از اینکه از نزدیک می‌بینیم که مردم بی‌دفاع مورد بمباران قرار گرفته و حتی به بیمارستان‌های آنها هم تجاوز شده، تأسف خود را ابراز می‌داریم. ... اینجا دیدیم که هدف‌های غیرنظامی بمباران شده است.»^(۲۳) این

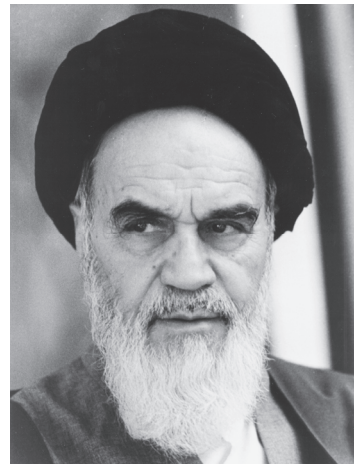
* دادگاه بین‌الملل اسلامی نخستین‌بار در ۹ ژوئن ۱۹۸۳ مصادف با ۱۹ خرداد ۱۳۶۲، در اسلام‌آباد پاکستان آغاز به کار کرد. اعضای اصلی دادگاه عبارت‌اند از: محمد چودری اسماعیل رئیس دادگاه، پاکستانی، سنی مذهب و همچنین رئیس انجمن حقوق‌دانان و وکلای لاهور و عضو دادگاه عالی پاکستان که دولت این کشور از سفر وی به ایران جلوگیری کرد؛ محمد ایوب بخاری، شیعه، پاکستانی، وکیل و حقوق‌دان و عضو دادگاه عالی پاکستان و رئیس فعلی و دبیرکل دادگاه؛ محمد جمیل، وکیل و حقوق‌دان، پاکستانی و اهل تسنن؛ عبدالستار راجپوت حقوق‌دان و وکیل پاکستانی؛ محمد یوسف فیض از چهره‌های سرشناس اهل تسنن سریلانکا؛ عبدالله سلیمان نویسنده و اهل آفریقای جنوبی؛ عبدالمجید تراب زمزمی، اهل تونس و استاد دانشگاه در سوئیس؛ مسعود مختار اهل پاکستان و سرپرست انجمن حقوق‌دانان مسلمان در انگلستان. اعضای این دادگاه روز ۳۱ مرداد با کمال خرازی سرپرست ستاد تبلیغات جنگ دیدار کردند. در این دیدار خرازی تأکید کرد ایران تا زمان حصول شرایط سه‌گانه خود یعنی بیرون‌راندن متجاوز، دریافت غرامت و تعیین متجاوز به دفاع ادامه می‌دهد.

هیئت همچنین به مدت دو ساعت از مناطق جنگ‌زده سرپل ذهاب و قصر شیرین بازدید کرد.^(۲۴) گفتنی است فعالیت‌های این گروه در رسانه‌های خارجی نیز بازتاب داشت، به گونه‌ای که رادیو بی‌بی‌سی امروز در تفسیری با اشاره به ورود هیئت نمایندگی دادگاه بین‌الملل اسلامی به ایران، مأموریت این هیئت را ارزیابی خسارت‌هایی دانست که توسط عراق به مناطق غیرنظامی ایران وارد شده است.^(۲۵)

۹

امام خمینی امروز در سخنانی، ضمن اشاره به لزوم وحدت و انسجام روزافزون در بین نیروهای مسلح و آحاد ملت، هرنوع صلح مغایر با حقوق ایران را مردود دانسته و تأکید کردند که جمهوری اسلامی به دنبال تصاحب خاک هیچ‌یک از همسایگان خود نیست. رهبر انقلاب اسلامی امروز در جمع فرماندهان نیروی دریایی و هوانیروز ارتش و گروهی از کارکنان این نیروها و همچنین دانشجویان شرکت‌کننده در مجمع جهانی حرکت اسلامی دانشجویان، با خطاب قرار دادن کارکنان نیروی هوایی و هوانیروز، به وضعیت ارتش در دوران شاهنشاهی اشاره کرده و فرمودند: «شما می‌دانید که این کشور و خصوصاً ارتش در زمان شاه مخلوع چه وضعیتی داشت. اسم استقلال را می‌گفتند، تکرار می‌کردند، اسم تمدن را تکرار می‌کردند، لکن ما در هیچ چیز استقلال نداشتیم و بویی از تمدن در این کشور ما نگذاشتند که به مشام مردم برسد. و خدای تبارک و تعالی به ملت ما و به مسلمین منت گذاشت و این نیروها را و نیروهای مردمی را بیدار کرد و در همان وقت اول که نیروهای مردمی نهضت کردند، نیروهای اسلامی، لشکر اسلامی که متحول شدند از آن لشکر طاغوتی به لشکر انسانی - اسلامی، از همان اول به دامن ملت برگشتند و با مجاهدات همه اینها کشور ما به پیروزی رسید و ما امروز در بین راه هستیم. این‌طور نیست که ما را امثال قدرت‌های بزرگ مثل امریکا و شوروی رها کنند، آنها باز طمع دارند به ما. آنها در خارج نشسته‌اند و عمال آنها در خارج و داخل مشغول کار هستند و طمع دارند باز به این کشور و طمع دارند به ارتش. لکن تحولی که در این کشور پیدا شد به برکت تأییدات الهی و جوان‌های ما را نجات داد و شما عزیزان نیروهای ثلاثه را نجات داد، تحولی است که امیدوارم که به همین وضع باقی باشد و تا این وضع موجود است و وضع موجود ادامه دارد، هیچ آسیبی به شما نخواهد رسید.»

امام خمینی در ادامه با تأکید بر لزوم حفظ وحدت و

امام خمینی هرگونه صلح مغایر با حقوق ایران را نفی و بر لزوم سقوط صدام و تعیین سرنوشت ملت عراق به دست خودشان تأکید کردند.

انسجام در بین نیروهای مسلح ایران و کلیه آحاد ملت افزودند: «گمان نکنیم که مسائل تمام شده است و ایران نجات مطلق پیدا کرده است و کسانی که در کمین نشسته‌اند آرام می‌شوند. ما هرروز باید به بیداری خودمان بیفزاییم و هرروز باید به وحدت و انسجام خودمان افزایش بدهیم. ما باید، شما باید خودتان را از سایر نیروهای مسلح اسلامی جدا ندانید، و آنها هم باید خودشان را از شما جدا ندانند، همه از یک نیرو هستیم با اسماء مختلف، نیروی اسلامی الهی هستیم. اسماء مختلف، لکن معنا واحد و تا این وحدت معنا هست و تا این وحدت بین قوای لشکری هست، ارتشی هست و وحدت بین آنها و سپاه پاسداران و بسیج و مردم هست، این کشور مصون از هر بله‌ای است و خدا نکند یک روزی بیاید که منحرفین شما را گول بزنند و ایجاد خلاف بکنند بین شما و خدا نکند که روزی بیاید که اشخاصی که انحراف از اسلام دارند، بین شما و پاسداران عزیز اختلاف ایجاد کنند. اگر اختلاف بیاید بین شما و وحدتتان از بین برود مطمئن باشید که آنها کار خودشان را خواهند کرد و شما را همان‌طورکه سابق ارتش در تحت فرمان او بود، شما را تحت فرمان خودشان خواهند گرفت و همچو تصفیه‌ای خواهند کرد که از شما که برای اسلام خدمت می‌کنید یک تن باقی نگذارند. باید هوشیار باشید، باید هوشیار باشیم، باید دولت و ملت هوشیار باشد که غفلت از اینکه در کمین هستند برای بلعیدن این کشور از همه اطراف، از امریکا گرفته تا شوروی، در این معنا شک نباید بکنیم و متکی به خدای تبارک و تعالی باشیم و متکی به قدرت ملی خودمان باشیم که وحدت شما و همراهی ملت از شما و پشتیبانی همه قشرهای ملت از شما، شما را از آسیب مصون نگه می‌دارد.»

رهبر انقلاب در ادامه بیانات خود، با اشاره به وضعیت متزلزل صدام حسین در عراق، هرگونه سازش با صدام و پذیرش هرگونه طرح صلح بدون درنظرگرفتن خواسته‌های ایران را مردود دانستند و خاطر نشان کردند: «و بحمدالله شما آن سیلی که در اول حمله صدام وعده داده شد که به صورتش بزنند، شما زدید و الآن یک موجود سیلی خورده است که همه چیزش را از دست داده است و کمک‌های خارجی، کمک‌های منطقه، کمک‌های ابرقدرت‌ها نمی‌تواند او را نجات بدهد. امروز صدام دوره افتاده است و از هرکس تقاضا می‌کند که یک اصلاحی پیش بیايد، حتی از گروه‌های منحرف و اشخاص منحرف، باز دامن آنها را می‌گیرد که آنها پیشنهاد اصلاح بکنند و اما یک اصلاح امریکایی آنها نمی‌دانند که آن چیزی که در ایران است و آن معنایی که در ایران است و آن چیزی که در اسلام است اجازه نمی‌دهد که با یک موجودی که به صغیر و کبیر کشور خودش و کشور ما رحم نکرده است، اصلاح پیش بیايد. لفظ اصلاح یک امری است که صلاحیت ندارد بین مسلمان‌ها و یک طایفه‌ای که از اول به اسلام عقیده نداشتند و مؤسس آنها عَقْلَقی بوده است که به هیچ دینی از ادیان الهی اعتقاد ندارد. معنا ندارد که دولت اسلامی ایران با دولتی که هیچ اعتقاد به اسلام و به اخلاق بشریت ندارد، سر میز اصلاح بنشیند. ایران همان‌طورکه سیلی زد به این موجود مفلوک، به سیلی‌زدن خودش و به پس‌گردنی زدن خودش ادامه می‌دهد تا اینکه آن چیزهایی که باید زیر بار بروند با

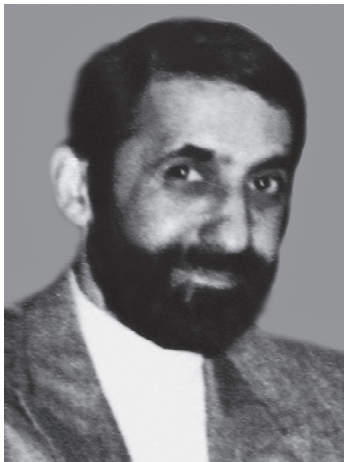
فشار نظامی ایران و با فشار ملت ایران تحقق پیدا نکند. ملت ایران اگر می‌خواست که صلح امریکایی بکند، همان اول از امریکا جدا نمی‌شد و قطع روابط نمی‌کرد و دستش را از ایران کوتاه نمی‌کرد، و جاسوسان او را بیرون نمی‌کرد. و امروز هم اگر دستش را به صلح امریکایی دراز کند، صدام و امثال صدام کنار می‌روند، لکن مستشارهای امریکایی وارد معرکه می‌شوند. ما نمی‌توانیم صلحی را بپذیریم که طرح امریکایی دارد و صدام نمی‌تواند بپذیرد آن چیزهایی را که ما می‌خواهیم. کسی که ابتدائاً برای اینکه سردار قادسیه باشد تصریح کرد که من به کشوری که مجوس هستند دارم حمله می‌کنم و کشور ایران را مجوسی خواند و حمله خودش را حمله سردار قادسیه خواند و هیچ اعتقاد به اسلام و اخلاقیات اسلام نداشت، امروز هم در رادیو و هم در صحبت‌های او دم از اسلام می‌زند. حالا که بیچاره شده است از اسلام دم می‌زند و اگر مهلت داده بشود به این خبیث، آن روزی که مهلت پیدا بکند و تجهیز قوا بکند بدتر از اول به سرزمین شما حمله می‌کند.»

امام خمینی همچنین ضمن تأکید بر لزوم تنبیه متجاوز و ضرورت اداره عراق به دست مردم این کشور، فرمودند: «ما می‌خواهیم آن کسی که تعدی کرده است به مسلمان‌ها و آن اشخاصی که خون مسلمان‌ها را در بلاد ما و بلاد خودش ریخته است و علمای اسلام را در بلاد خودش شهید کرده است، ما می‌خواهیم به حکم اسلام از او انتقام بگیریم؛ ما می‌خواهیم قصاص کنیم، ما می‌خواهیم دست او را قطع کنیم و ما می‌خواهیم که این حزب منحوس و این حزب عفلقی از بین برود و کشور عراق به دست خود عراقی‌ها، به دست مردم و ملت خود عراق اداره بشود، نه به دست دیگران و امثال صدام که تمام حیثیت عراق را، حیثیت نظامی عراق را، حیثیت ملی عراق را زیر پا گذاشته است و تمام ذخیره‌های عراق را برای نفهمی به باد فنا داده است که امروز مفلس شده است و طلاها و جواهرات زن‌های مردم را مأمورین می‌روند و به‌زور می‌گیرند و یک دسته از خودشان هم نمایش می‌دهند که صف کشیده‌اند برای اینکه ذخیره‌های خودشان را بدهند. بالاینکه با زور دارد از ملت خودش طلاها را می‌گیرد و در کویت و در غیر کویت به فروش می‌رساند برای اصلاح حال خودش و یا برای پرکردن جیب خودش و دیگران. یک همچو موجودی نباید دیگر در دنیا باقی بماند و نباید حکومت یک کشور اسلامی را داشته باشد. اسلام اجازه نمی‌دهد به یک همچو مسالمتی بین ما و او و بین مسلمان و یک کافر متعدی. ما باید به همه کشورهای منطقه بگوییم که ما و اسلام به ما اجازه نمی‌دهد که حتی یک وجب از ملک شما و از مملکت شما تصاحب کنیم، ما دفاع داریم می‌کنیم از شما و از کشور خودمان. ما دفاع از نوامیس شما می‌کنیم، ما دفاع از علمای شما می‌کنیم، ما دفاع از متدینین شما می‌کنیم، ما دفاع از ملت شما می‌کنیم. لکن بعد از اینکه ان‌شاءالله پیروزی حاصل شد، کشور شما مال خود شماست و همه کشورهای منطقه مال صاحبانش هست و کشور اسلامی به یک وجب از خاک دیگران طمع ندارد. لکن نمی‌گذارد که کسانی که طمع در مملکت خودش دارند و کسانی که تعدی کردند به کشور ما، نمی‌گذارد آنها را به حیات خودشان ادامه بدهند.»^(۲۶)

۱۰

وزیر امور خارجه ایران در ادامه سفر دوره‌ای خود به یازده کشور آسیایی - افریقایی*، امروز در لیبی با رهبر و وزرای امور خارجه و نفت این کشور دیدار و گفت‌وگو کرد.^(۲۷) علی‌اکبر ولایتی در دیدار با سرهنگ معمر قذافی، پیام آیت‌الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور ایران را به وی تسلیم کرد. رهبر لیبی نیز ضمن خوشامدگویی به وزیر امور خارجه ایران و هیئت همراه، پشتیبانی دولت و ملت لیبی از انقلاب اسلامی ایران را اعلام کرد و گفت: «انقلاب اسلامی به‌عنوان حامی قضیه فلسطین ... مورد حمایت همه کشورهای پیشرو اسلامی است.» ولایتی در این دیدار با تأکید بر حمایت ایران از مبارزان فلسطین و سایر کشورهای پیشرو، مبارزه با رژیم اشغالگر قدس را یکی از اهداف راهبردی جمهوری اسلامی ایران برشمرد و با اشاره به جنگ ایران و عراق تأکید کرد: «نیروهای ما تا پیروزی نهایی به نبرد علیه عامل امریکا در منطقه یعنی رژیم صدام، ادامه خواهند داد.»^(۲۸)

هیئت ایرانی همچنین دیدارهایی با وزرای امور خارجه و نفت لیبی انجام داد. در دیدار ولایتی با عبدالعاطی العبدی دبیرکل کمیته روابط خارجی لیبی، چگونگی روابط فی‌مابین و راهکارهای توسعه این روابط در زمینه‌های گوناگون مورد بررسی قرار گرفت. العبدی با اشاره به حمایت لیبی از انقلاب اسلامی ایران گفت: «معتقدم این انقلاب باوجود توطئه‌های امپریالیستی فراوان و باوجود جنگ ظالمانه علیه آن، همچنان در کنار دوستان مسلمان خود و

علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

کشورهای مستضعف قرار گرفته و ما هر دو کشور را در یک سنگر می‌بینیم.» ولایتی نیز ضمن اشاره به همسویی ایران و لیبی در قضیه فلسطین، این رابطه را نمونه خوبی از نزدیکی هرچه بیشتر کشورهای اسلامی برشمرد. وی در تشریح هدف رژیم صهیونیستی از حمله به جنوب لبنان گفت درواقع رژیم اشغالگر قدس می‌خواست با این کار «مقاومتی که ازطریق جبهه پایداری در مقابل کمپ دیوید نشان داده شد را در هم بشکند.»

علاوه‌بر دیدارهای فوق، معاون وزیر نفت ایران نیز با وزیر نفت لیبی ملاقات کرد. در این دیدار که با حضور علی‌اکبر ولایتی انجام شد ضمن بررسی مسائل بین‌المللی نفت و اوپک، مقرر گردید که در آینده‌ای نزدیک وزیر نفت لیبی به ایران سفر کند.^(۲۹)

* وزیر امور خارجه ایران شامگاه روز ۲۱ مردادماه، در رأس یک هیئت بلندپایه متشکل از چند تن از مسئولان وزارت امور خارجه، نفت، بازرگانی و ارشاد، سفر دوره‌ای خود را با ورود به امارات متحده عربی آغاز کرد و پس از سفر به یمن جنوبی، تانزانیا، زیمبابوه، نیجر و سیرالئون، روز ۳۱ مرداد وارد لیبی شد.

۱۱

پس از کشمکش‌های فراوان میان دستگاه‌های اجرایی و قضائی و درحالی‌که مسئله خرید برنج در ماه‌های اخیر به یکی از مسائل اساسی کشور تبدیل شده است،* امروز آخرین هماهنگی‌ها برای آغاز طرح خرید برنج از شالیکاران استان‌های مازندران و گیلان، انجام شد.

در دیدار امروز نخست‌وزیر با استانداران گیلان و مازندران، مسائل استان‌های شمالی و طرح خرید برنج از شالیکاران مورد بررسی قرار گرفت. نخست‌وزیر در این دیدار ضمن تأکید بر عزم دولت برای اجرای طرح خرید برنج، که وی آن را به نفع مستضعفین و همه ملت خواند، ابراز امیدواری کرد که شالیکاران شمال نیز در این زمینه همکاری‌های لازم را انجام دهند.^(۳۰)

از سوی دیگر، در جلسه امروز شورای عالی قضائی که با حضور رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور، اعضا و سخنگوی شورای عالی قضائی، رئیس و مشاور ستاد بسیج اقتصادی، وزیر دادگستری و استانداران گیلان و مازندران تشکیل شد، چگونگی خرید و فروش و توزیع برنج در حیطه مسئولیت‌های قوه قضائیه مورد بررسی قرار گرفت.^(۳۱)

در همین حال، رئیس سازمان تعاون روستایی استان گیلان از تخصیص اعتبارات لازم برای آغاز خرید برنج خبر داد و گفت: مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال جهت آغاز طرح خرید برنج مازاد بر مصرف در اختیار این سازمان قرار گرفته است. براین اساس، ۱۹۰ مرکز خرید آماده خریداری حدود ۴۵۰ تا ۴۷۰ هزار تن برنج تولیدشده در این استان هستند.^(۳۲)

۱۲

امروز مراسم بدرقه زائران ایرانی برای شرکت در مراسم حج امسال با حضور نخست‌وزیر، وزیر ارشاد، سرپرست سازمان حج، وزیر راه و مدیرعامل شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران برگزار شد. هم‌زمان با اعزام نخستین گروه از زائران ایرانی به عربستان، وزیر ارشاد این کشور و یک روزنامه سعودی درمورد سیاسی‌شدن مراسم حج هشدار دادند.

در مراسم اعزام زوار ایرانی، سیدمحمد خاتمی وزیر ارشاد در سخنانی اعزام حدود یک‌صد هزار نفر از زائران ایرانی به عربستان سعودی را پس از سه سال جنگ با استکبار جهانی، نشانه ثبات جمهوری اسلامی ایران دانست. میرحسین موسوی نخست‌وزیر نیز با سنگین برشمردن وظایف حجاج، نوع حرکت و شعارهای آنان را معرف انقلاب خواند و نحوه برخورد حجاج ایرانی با سایر مسلمانان را برای نظام، تعیین‌کننده دانست. موسوی خوئینی‌ها سرپرست حجاج ایرانی هم اظهار کرد: «با رهنمودهای امام امت حجاج ایرانی حجبی را برگزار می‌کنند که همه مسلمانان با این حقیقت روبه‌رو می‌شوند که جمهوری اسلامی ایران ارزش‌های فراموش‌شده را زنده می‌کند.»^(۳۳)

* مسئله نحوه خرید و توزیع برنج در ماه‌های اخیر با کش و قوس‌های متعددی در میان مسئولان اجرایی و اقتصادی کشور همراه بود، به‌طوری‌که این موضوع در استعفای وزیر بازرگانی نقش بسزایی داشت. توضیحات بیشتر در این خصوص در ضمیمه گزارش آمده است.

امروز همچنین سیدحسن شفتی مدیرعامل هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران، در گفت‌وگویی اعلام کرد که در سال جاری، حدود ۹۵ هزار زائر ایرانی به مکه عزیمت خواهند کرد و درحالی‌که برای اعزام این تعداد زائر حدود یک ماه زمان لازم است، به دلیل محدودیت‌هایی که دولت عربستان سعودی اعمال کرده است، سعی خواهد شد که این کار در مدت بیست روز و با کمترین نارسایی انجام شود.^(۳۴) به گفته وی عملیات انتقال زائران ایرانی از پنج شهر تبریز، تهران، مشهد، اصفهان و شیراز انجام خواهد شد.^(۳۵)

در همین حال، شیخ عبدالعزیز بن باز وزیر ارشاد عربستان سعودی، در بیست‌وپنجمین نشست مجلس مؤسسان سازمان رابطه العالم اسلامیه در مکه، ضمن درخواست از مسلمانان سراسر جهان برای حمایت مالی و معنوی از حجاج، از کلیه زائران خواست که «مراسم حج را همان‌طور که از جانب خداوند دستور داده شده به جای آورند و از هرچه ممکن است منتهی به ضایع شدن مراسم شود اجتناب کنند».^(۳۶)

از سوی دیگر، روزنامه سعودی *البلاد* امروز در تفسیری مغرضانه «موضع‌گیری رژیم ایران در دعوت به فتنه‌انگیزی و آشوب در موسم حج و تبدیل این شعائر اسلامی به یک گردهمایی برای آشوب و ایجاد فتنه در میان مسلمانان [!] را محکوم کرد». این روزنامه همچنین از سران سعودی خواست تا با سیاسی‌شدن پدیده حج مقابله کرده و «از درهم‌کوبیدن هرکس که درصدد بازیچه گرفتن مسائل حجاج در جریان انجام این فریضه مقدس برآید درنگ نکند».^(۳۷)

۱۳

جزئیات اساسنامه سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، ابتدا به ریاست اکبر هاشمی رفسنجانی و در ادامه به ریاست محمد یزدی و با حضور محمد هاشمی مدیرعامل سازمان صداوسیما تشکیل شد. در این جلسه پس از بررسی جزئیات اساسنامه سازمان صداوسیما که از دو جلسه قبل آغاز و ناتمام مانده بود، درنهایت این اساسنامه در سی ماده به تصویب رسید.^(۳۸) براساس این مصوبه، اختیارات اصلی سازمان صداوسیما به شورای سرپرستی واگذار شد.

هاشمی رفسنجانی در این باره نوشته است: «... طرح اساسنامه صداوسیما تمام شد؛ برخی مطالب برخلاف نظر امام و من بود. مخالفت من هم، اثری نکرد. جو حاکم بر مجلس چنین اقتضا دارد. به‌خاطر اهمیتی که به آزادی عمل و رأی نمایندگان می‌دهیم، تحمل آن سخت نیست؛ حتی نمایندگان عضو حزب جمهوری اسلامی - که به کمک حزب، انتخاب شده‌اند - هم در بسیاری از موارد، برخلاف نظر حزب رأی می‌دهند و شاید از این جهت، در تاریخ پارلمان‌های دنیا، کم‌نظیر باشد. درعین حال، ضدانقلاب، گاهی تعبیر "مجلس فرمایشی" را به کار می‌برد که خیلی غیرمنصفانه است».^(۳۹)

۱۴

عراق هم اکنون در پی یافتن راه‌های جایگزین برای صدور نفت خود برآمده است. خبرگزاری عراق به نقل از عصام القلیبی رئیس شرکت ملی نفت عراق، که امروز از اردن بازگشته است، از امضای قرارداد جدیدی در زمینه استخراج نفت میان کارشناسان عراقی و مسئولان اردنی خبر داد. در همین حال، خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز با اشاره به بسته شدن خط لوله نفتی عراق از مسیر سوریه، اعلام کرد که کار احداث یک خط لوله به سوی بندری متعلق به عربستان سعودی در دریای سرخ و در فاصله هزار و دویست و سی کیلومتری از بغداد آغاز شده است. براساس این گزارش، در حال حاضر عراق فقط از طریق خط لوله نفتی کرکوک نفت خود را صادر می‌کند.^(۴۰)

۱۵

روزنامه دلی تلگراف امروز در مقاله‌ای به قلم ادموند فرستون کارشناس امور دفاعی، شهر کوت را هدف عملیات تهاجمی نیروهای ایرانی مستقر در مهران (واقع در جبهه مرکزی جنگ) خواند؛ در این مقاله آمده است: نیروهای ایرانی با تصرف کوت می‌توانند «به راحتی از طریق تنها شاهراه موجود در این منطقه ... بغداد را به مخاطره اندازند.» دلی تلگراف همچنین با اشاره به عملیات اخیر ایران در کردستان عراق (والفجر ۲)، به رغم نامناسب خواندن این منطقه کوهستانی برای عملیات تهاجمی، بر تداوم فشار شدید نیروهای ایرانی بر خطوط دفاعی عراق تأکید کرده است.^(۴۱)

۱۶

روزنامه هرالد تریبون (چاپ پاریس) با اشاره به کاهش شدید صادرات نفتی عراق به دلیل تداوم جنگ، عراق را مشتاق خاتمه یافتن جنگ با ایران قلمداد کرد. این روزنامه در مقاله‌ای با عنوان "دنیا به جنگ خلیج فارس توجه ندارد" هزینه این جنگ را برای هریک از طرفین ماهانه یک میلیارد دلار تخمین زده و یادآور شده است که جهانیان در مواردی از ادامه این جنگ خرسند نیز هستند. به نوشته این روزنامه: «جمهوری اسلامی به جنگ به عنوان وسیله‌ای برای پوشش نهادن بر جوشش نارضایی‌های داخلی و به عنوان ماشین صدور انقلاب نیاز دارد. رژیم تهران ... می‌تواند ضربه‌های فرسایشی و پایان‌ناپذیر بر عراق وارد آورد.» در این مقاله همچنین با بیان اینکه هر دو ابرقدرت به نحوی از تداوم این جنگ سود می‌برند آمده است: شوروی گرچه تأمین کننده ۷۰ درصد از نیازهای تسلیحاتی عراق است، مایل به پیروزی عراق هم نیست. از طرف دیگر، این جنگ مانع از این می‌شود که ایران بتواند ضمن کمک به شورشیان افغان، به نارضایتی مسلمانان شوروی دامن بزند. در عین حال، هرالد تریبون موضع بی طرفانه ایالات متحده را نوعی کمک به ادامه جنگ برشمرده است؛ چراکه این کشور به متحدان خود اجازه می‌دهد که به طرفین جنگ کمک کنند. این مقاله، چشم‌انداز صلح را تاوقتی ایران به برکناری صدام اصرار داشته باشد تاریک دانسته و جمع بندی نهایی خود را درباره برندگان و بازندگان جنگ ایران و عراق این گونه بیان کرده است: «نه ابرقدرت‌ها و نه جهان عرب از اینکه می‌بیند ایران و عراق نیروهای یکدیگر را می‌فرسایند ناراضی نیستند؛ این جنگ به نفع همه است جز مردم ایران و عراق.»^(۴۲)

۱۷

امنیت خلیج فارس، جنگ ایران و عراق، اوضاع لبنان و همکاری‌های امنیتی، مهم‌ترین موضوعاتی است که در اجلاس وزرای امور خارجه شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس در شهر طائف عربستان، مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

شیخ محمد بن مبارک وزیر امور خارجه بحرین، که ریاست اجلاس کنونی وزیران شورای همکاری خلیج فارس را برعهده دارد، اوضاع سیاسی منطقه خلیج فارس را محور مباحثات این نشست برشمرد. وی همچنین بدون ذکر هیچ‌گونه جزئیاتی «[بررسی و مقابله با] تهدیدات ایران علیه کشتیرانی در خلیج فارس را یکی از هدف‌های اصلی این مجمع» اعلام کرد.^(۴۳) یادآور می‌شود این اجلاس از دیروز آغاز شده^(۴۴) و قرار است فردا به کار خود پایان دهد.

رادیو امریکا در گزارشی با اشاره به قرارگرفتن جنگ ایران و عراق در دستور کار اجلاس اعضای شورای همکاری خلیج فارس اعلام کرد: «ترس از بالاگرفتن دامنه نبرد ایران و عراق ممکن است شش کشور عرب را وادار سازد طرح صلحی را که در اوایل سال جاری پیشنهاد کرده بودند بار دیگر مطرح کنند».^(۴۵)

رادیو بی‌بی‌سی نیز در تحلیل شبانه‌گاهی خود، تهدید فزاینده جنگ ایران و عراق برای امنیت کشورهای حوزه خلیج فارس، بحران لبنان، نشت نفت در خلیج فارس و دشواری‌های اقتصادی را از محورهای مباحثات این اجلاس برشمرد. این رادیو با اشاره به امکان گسترش جنگ و درگیر شدن دیگر کشورهای خلیج فارس در آن گفت: «این خبر که عراق در حال به‌دست‌آوردن موشک‌های فرانسوی دقیق و مخرب اگزوسه است بر نگرانی‌ها افزوده است، عراق اشاراتی کرده است دایره بر اینکه اگر جنگ همچنان در بن‌بست بماند ممکن است موشک‌های اگزوسه برای حمله به تأسیسات نفتی ایران به کار گرفته شوند. در چنین حالتی ایران احتمالاً به فکر انتقام خواهد افتاد.»^{*} بی‌بی‌سی در ادامه گزارش خود با اذعان به اینکه ایران از کمک‌های مالی دولت‌های حاشیه خلیج فارس به عراق و همچنین تصمیم شورای همکاری برای برگزاری اولین دور تمرین‌های نظامی مشترک در منطقه در ماه آینده، ناخشنود است، افزود: بهترین سیاست برای این کشورها خودداری از دخالت مستقیم و آشکار از یک‌سو و تداوم حمایت مالی از عراق است، به گونه‌ای که «اقتصاد این کشور فرونریزد و از سوی دیگر، عراق را از هر اقدامی مانند حمله با موشک‌های اگزوسه که می‌تواند درگیری را عمیق‌تر کند بازدارد».^(۴۶)

۱۸

دو تن از مقامات آلمان فدرال و یوگسلاوی خواستار خاتمه‌یافتن جنگ ایران و عراق از راه‌های مسالمت‌آمیز شدند.

هانس یورگن، نایب‌رئیس کمیته امور خارجی آلمان فدرال، خواستار پایان جنگ ایران و

* انتشار اخبار مربوط به واگذاری هواپیماهای سوپراتاندارد فرانسوی که به موشک‌های اگزوسه مجهز هستند، واکنش مقامات ایرانی را در پی داشت، توضیحات تکمیلی در این باره در ضمیمه گزارش آمده است.

عراق شد.^(۴۷) به گزارش رادیو صوت الجماهیر وی گفت: «در مذاکراتم با مقامات عراقی، تمایل این مقامات نسبت به پایان یافتن این جنگ از راه مسالمت‌آمیز را لمس کردم.»^(۴۸) از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری عراق، زوون دراگان معاون رئیس شورای اجرایی فدرال دولت یوگسلاوی، در خلال دیدار خود از بغداد، علاوه بر مذاکراتی درباره گسترش روابط اقتصادی بین دو کشور، «نقشی را که کشورش در جنبش غیرمتعهداها برای پایان بخشیدن به جنگ عراق و ایران از راه‌های صلح‌آمیز داشته برای مسئولان عراقی تشریح کرد.»^(۴۹)

۱۹

به دنبال اعلام برنامه ارتش رژیم صهیونیستی مبنی بر عقب‌نشینی از بعضی مناطق لبنان، نشانه‌هایی از وقوع یک منازعه داخلی در این کشور، نمایان شده است. رادیو اسرائیل امروز گزارش داد که قرار است نیروهای اسرائیلی روز یکشنبه هفته آینده عقب‌نشینی خود را از کوهستان‌های شوف واقع در جنوب شرقی بیروت به سوی مواضعی جدید در شمال رودخانه اولی آغاز کنند. در همین حال، مناطق مسیحی‌نشین شمال بیروت مورد اصابت چندین گلوله توپ قرار گرفت؛ بنا به گزارش رادیو دولتی لبنان، گلوله‌های مذکور از مواضع نیروهای سوری در لبنان شلیک شده است.^(۵۰) نبرد توپخانه‌ای امروز بین نیروهای فالانژ و دروزی‌ها در کوهستان‌های شوف و حومه بیروت، ۶ کشته و ۵۸ زخمی برجای گذاشت.^(۵۱) از سوی دیگر، خلیل وزیر معروف به ابوجهاد، مشاور بلندپایه نظامی یاسر عرفات، ضمن ابراز نگرانی درباره وقوع جنگ داخلی و فرقه‌ای در لبنان، اعلام کرد که در این صورت سازمان آزادی‌بخش فلسطین از مسلمانان و نیروهای ملی پشتیبانی خواهد کرد.^(۵۲)

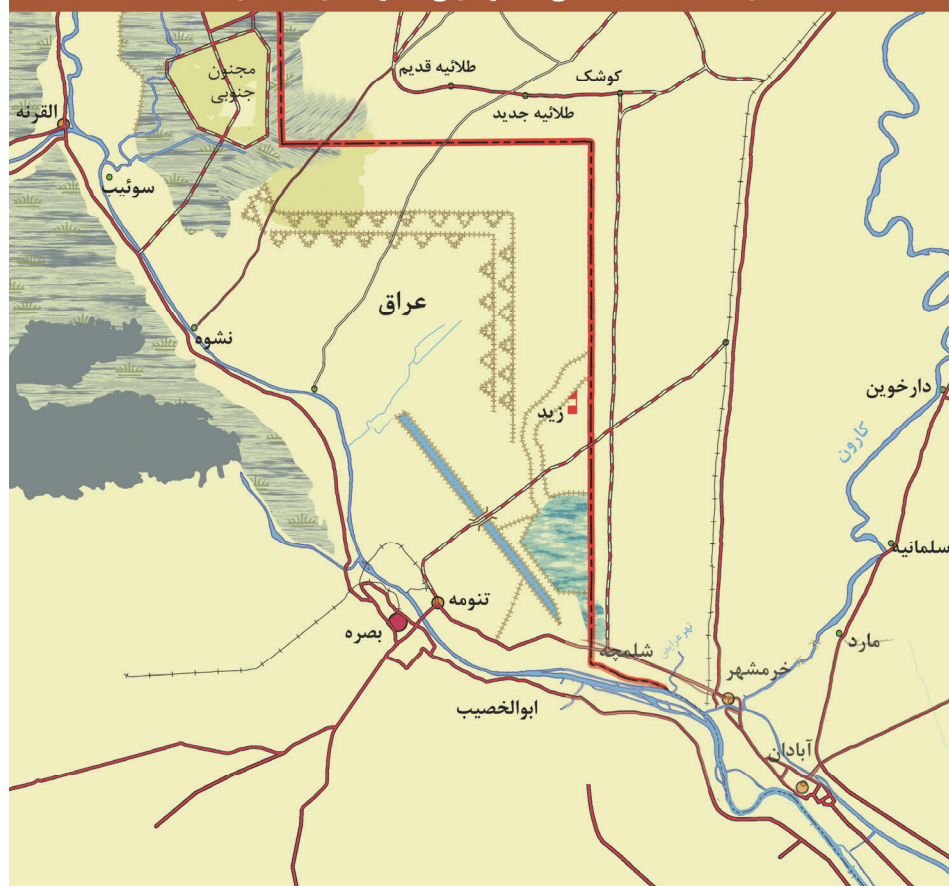
ضمیمه گزارش ۱: توضیحاتی درباره عملیات‌های مهندسی لشکرهای ۷ ولی عصر (عج)، ۱۹ فجر و ۲۵ کربلا

عملیات مهندسی لشکر ۷ ولی عصر (عج) در منطقه پاسگاه زید لشکر ۷ ولی عصر (عج) سپاه ازسوی قرارگاه کربلا مأموریت داشت در امتداد عملیات رمضان به منظور نزدیکی به شرق بصره، یک عملیات مهندسی را در منطقه عملیاتی زید طراحی و اجرا کند.^(۵۳) بر این اساس، مقرر شد ابتدا این لشکر خاکریزی به طول ۱۶ کیلومتر از پاسگاه زید به طرف آب‌گرفتگی و در فاصله ۲۰۰ متری از دشمن احداث کند. پس از این اقدام قرار بود شناسایی‌ها برای انجام مرحله دوم عملیات ادامه یابد، اما این عملیات به دلایل زیر متوقف شد:

۱. افزایش ضریب ضربه‌پذیری و جناح‌دهی نیروهای خودی به دشمن.
۲. ضعف فرماندهی.
۳. کمبود نیرو.
۴. نبود عقبه و جاده مناسب.
۵. تسلط آتش دشمن بر روی نیروهای خودی.
۶. ضعف شناسایی.^(۵۴)

یادآوری می‌شود روز گذشته، غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، به رؤفی فرمانده لشکر ۷ ولی عصر (عج)، دستور داده بود شناسایی‌های این لشکر را در منطقه زید متوقف کند. در پی این اقدام، مسئولیت این منطقه به لشکر ۲۵ کربلا واگذار و مقرر گردید که لشکر ۷ ولی عصر (عج) برای اجرای عملیات مهندسی طلائی به با لشکر ۲۵ کربلا ادغام شود.^(۵۵)

محدوده عملیات مهندسی لشکر ۷ ولی عصر (عج) در منطقه زید ۱۳۶۲

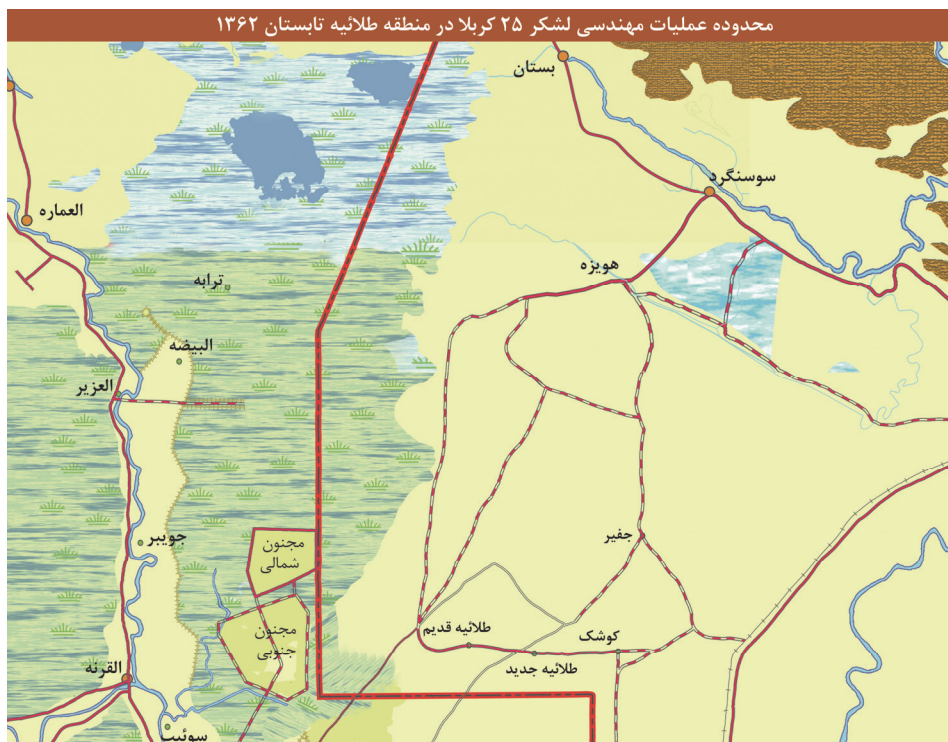
عملیات مهندسی لشکر ۱۹ فجر در منطقه طیب

لشکر ۱۹ فجر سپاه ازسوی قرارگاه کربلا مأموریت داشت تا در امتداد جناح راست (منطقه جنوب غربی) عملیات محرم و سهراهی زبیدات روی دو ارتفاع ۱۰۰ (کوچک و بزرگ) - که بر شهر طیب عراق مسلط بود - عملیاتی طراحی و اجرا کند.^(۵۶) این لشکر قرار بود با استعداد رزمی ۴ گردان در سه محور - سمت جاده آسفالت منتهی به شهر طیب عراق، رودخانه میمه و شیار سور - وارد عمل شود.^(۵۷) اما بررسی های اولیه فرماندهان قرارگاه کربلا دورنمای اجرای این عملیات را در هاله ای از ابهام فروبرد.

عملیات مهندسی لشکر ۲۵ کربلا در منطقه طلائیه

لشکر ۲۵ کربلا از سوی قرارگاه کربلا مأموریت داشت در امتداد عملیات رمضان با هدف نزدیکی به شرق بصره، یک عملیات مهندسی را در منطقه عملیاتی طلائیه عراق طراحی و اجرا کند.^(۵۸) پیش از این عملیات، پاسگاه طلائیه جدید در دست نیروهای ایران و پاسگاه طلائیه قدیم در اختیار نیروهای عراق قرار داشت و یکی از اهداف مهم این اقدام مهندسی تصرف پاسگاه طلائیه قدیم بود. این منطقه به دلیل وجود منابع و تأسیسات نفتی عراق در داخل هور به سمت پاسگاه طلائیه، دارای اهمیت حیاتی و راهبردی بود. در این عملیات به علت بعد مسافت خط خودی و دشمن، قرار شد لشکر ۲۵ کربلا ابتدا با استعداد رزمی ۵ گردان و احداث خاکریزی به طول ۱۲ کیلومتر، خود را به یک کیلومتری دشمن برساند و پس از تکمیل شناسایی‌ها، مرحله دوم عملیات را ادامه دهد.^(۵۹)

ضمیمه گزارش ۲: توضیحاتی درخصوص تاریخچه تشکیل و برخی اقدامات قرارگاه نصرت

پس از عملیات والفجر مقدماتی و در آستانه عملیات والفجر ۱، شناسایی‌های منطقه هورالعظیم نیز قوت گرفت و به دلیل اهمیت این منطقه، قرارگاهی به نام نصرت برای انجام شناسایی و طراحی اقدامات چریکی در هور، با هدف بازکردن جبهه‌ای در این منطقه تشکیل شد. براین اساس از نیمه نخست سال ۱۳۶۲، قرارگاه نصرت به فرماندهی علی هاشمی شناسایی‌های این منطقه و ارائه راهکارهای مناسب طرح مانور را به سرانجام رساند و در نهایت عملیات خیبر، در تاریخ سوم اسفند ۱۳۶۲ در منطقه طلائیه و هورالعظیم، اجرا شد.^(۶۰)

درواقع، هم‌زمان با عملیات رمضان، استفاده از فضا و آب‌گرفتگی هور برای غافلگیرکردن دشمن مورد توجه قرار گرفت. پس از پایان عملیات والفجر ۴، محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران، به علی هاشمی مأموریت داد تا قرارگاه نصرت را که در منطقه هورالهوریزه تشکیل شده بود، به‌طور تمام‌وقت فعال کند. این قرارگاه بر روی منطقه مطالعه کرد و اطلاعات لازم و کافی از وضعیت دشمن را به دست آورد. بررسی‌های منطقه هور، مقدمه پیشنهاد این منطقه برای عملیات گسترده شد. این شناسایی‌ها همان‌گونه که پیش‌تر آمد، موجب شد تا عملیات خیبر به‌منظور درهم‌شکستن بن‌بست نظامی در جنگ، طرح‌ریزی و اجرا گردد.

با پایان یافتن عملیات والفجر ۴ در اواخر مهرماه ۱۳۶۲، عملیات عبور از آب‌گرفتگی بزرگ هور در دستور کار سپاه پاسداران قرار گرفت. عبور از این آب‌گرفتگی که بیش از ۳ هزار کیلومتر مربع وسعت دارد، رسیدن به ساحل شرقی رودخانه دجله را امکان‌پذیر می‌کرد. مهم‌ترین مسئله برای دستیابی یگان‌های عملیاتی به جاده بصره - عماره، عبور آنان از آب‌گرفتگی هور و چگونگی تدارک آنها پس از تصرف شرق دجله بود.^(۶۱)

ضمیمه گزارش ۱۱: تدابیر دستگاه‌های دولتی برای مقابله با افزایش نرخ برنج و توزیع عادلانه آن در ماه‌های اخیر نخست‌وزیر در روز اول مرداد ۱۳۶۲، خبر تهیه آیین‌نامه خرید متمرکز و توزیع برنج را اعلام کرد.^(۶۲) همان روز دکتر بانکی وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه‌بودجه از طراحی سیستمی برای تضمین اینکه برنج با قیمت مناسب به دست مردم برسد خبر داد.^(۶۳) وی همچنین در روز هفتم مردادماه، درمورد علت گرانی‌های اخیر گفت: «مهم‌ترین مشکلی که باعث این همه گرانی شد همان برداشتن کنترل لازمی بود که از ابتدای جنگ مورد تأیید برادر بزرگوارمان شهید رجایی بود که در زمان ایشان اجرا شد؛ این کنترل بنا به دلالتی سال گذشته برداشته شد و ما با تورم سرسام‌آور روبه‌رو شدیم. ... دراین رابطه سازمان برنامه‌بودجه ... طرح‌هایی را در دست اجرا و اقدام دارد که ان‌شاءالله سیستم توزیع کنترل شده و این کنترل در زمان جنگ و تا زمانی که تولید به‌اندازه کافی بالا نرفته بایستی اجرا شود».^(۶۴)

با این حال، در اوایل مردادماه، اقدام وزارت بازرگانی در آزادسازی برنج موجب واکنش مجلس و سؤال بیش از یک‌صد نماینده از عسکراولادی وزیر بازرگانی شد. وی در جلسه‌ای که با کمیسیون رسیدگی به سؤالات نمایندگان داشت، ستاد بسیج اقتصادی را مسئول اصلی و اولیه آزادسازی برنج معرفی کرد، ولی در جلسه بعدی این کمیسیون که با حضور شفیق معاون بازرگانی داخلی وزارت بازرگانی، تشکیل شد، شفیق آزادکردن برنج و اعلام آزادی را برعهده گرفت.^(۶۵) شفیق، روز دهم مرداد با ارسال نامه‌ای به عسکراولادی استعفای خود را اعلام کرد.^(۶۶) به دنبال این وقایع وزیر بازرگانی نیز از سمت خود استعفا کرد. متن استعفانامه عسکراولادی وزیر بازرگانی، خطاب به نخست‌وزیر در روز یازدهم مرداد منتشر شد.^(۶۷)

طرح خرید برنج پیگیری شد و در جلسه شورای اقتصاد در روز ۱۳۶۲/۵/۱۷ با حضور نخست‌وزیر، استانداران گیلان و مازندران و جمعی از ائمه جمعه شهرها و نمایندگان این دو استان، اصول حاکم بر قیمت‌گذاری برنج در این استان‌ها باتوجه به سقف قیمت خرید برنج ممتاز از شالیکاران تعیین گردید.^(۶۸)

سرانجام روز ۱۳۶۲/۵/۲۵ متولی‌زاده مدیرعامل سازمان تعاون روستایی کشور، اعلام کرد که خرید برنج از شالیکاران گیلان از هفته بعد آغاز می‌شود.^(۶۹)

ضمیمه گزارش ۱۷: اظهارنظرهای مقامات ایرانی در واکنش به انتشار اخبار مربوط به واگذاری هواپیماهای

سوپراتاندارد فرانسوی به عراق در چند ماه گذشته

در چند ماه اخیر به‌ویژه از اواخر تیرماه، خبرهایی درمورد واگذاری هواپیماهای پیشرفته سوپراتاندارد مجهز به موشک‌های آکروسه ازسوی فرانسه به عراق و نیز تهدید عراق به انهدام تأسیسات نفتی ایران در

خلیج فارس انتشار یافت. در واکنش به این اخبار چند تن از مقامات ایرانی عملکرد دولت فرانسه در قبال جمهوری اسلامی ایران و جنگ ایران و عراق را مورد انتقاد قرار دادند. در سیام تیرماه، هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس، به انتقاد از مواضع خصمانه فرانسه در قبال ایران ازجمله حمایت از عراق متجاوز و ارسال اسلحه به این کشور، پناه‌دادن به تروریست‌ها و... پرداخت؛^(۷۰) سه روز بعد یعنی دوم مردادماه نیز علی‌اکبر ولایتی در پاسخ به تهدیدات اخیر وزیر امور خارجه عراق مبنی بر حمله به تأسیسات نفتی ایران با بیان اینکه: «اگر در جریان صدور نفت ایران هرگونه اخلاقی رخ دهد هیچ کشوری در منطقه نخواهد توانست نفت خود را صادر کند»، سخنان وزیر امور خارجه عراق را تهدیدی برای کل منطقه قلمداد کرد.^(۷۱) همچنین روز سوم مرداد، رئیس مجلس پس از جلسه شورای عالی دفاع، در واکنش به تهدیدهای عراق مبنی بر استفاده از سلاح‌های پیچیده و جدید برای انهدام تأسیسات نفتی ایران اظهار کرد: «می‌توانیم طوری حرکت کنیم که یک کشتی هم نتواند به خلیج فارس وارد یا از آن خارج شود، ما الآن امنیت خلیج فارس را تأمین می‌کنیم؛ ممکن است فرانسه هواپیماهای خیلی پیشرفته به عراق قرض دهد، اگر بخواهیم خلیج فارس را ناامن کنیم برای ما آسان است؛ در این صورت، فکر کنید که بنادر کشورهای جنوب خلیج فارس به چه وضعی درمی‌آیند.»^(۷۲) در همین روز رجائی خراسانی نماینده ایران در سازمان ملل، در یک مصاحبه مطبوعاتی ضمن اعلام مقابله ایران با هر اقدامی برای ناامن کردن خلیج فارس، تصمیم فرانسه برای واگذاری ۵ فروند هواپیمای سوپراتاندارد به عراق را به‌منزله شرکت مستقیم فرانسه در جنگ با ایران دانست.^(۷۳)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۲/۶/۱

۱. سند شماره ۲/۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات متغی شده قبل از والفجر ۴، محمد دیانی، ۱۳۶۲/۵/۲۶ تا ۱۳۶۲/۶/۸، صص ۴۹ - ۴۶.
۲. همان، صص ۴۳ - ۳۷.
۳. سند شماره ۱۱۹۹۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اطلاعات - عملیات قرارگاه کربلای سپاه به اطلاعات - عملیات قرارگاه خاتم‌الانبیا، ۱۳۶۲/۶/۱.
۴. سند شماره ۲/۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳۶.
۵. سند شماره ۹۳۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش قرارگاه نوح نبی سپاه به فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۲/۶/۱.
۶. سند شماره ۹۳۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه نوح نبی سپاه به فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۲/۶/۱.
۷. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، گزیده اسناد جنگ دریایی، سال ۱۳۶۲، جلد دوم، ص ۳۹۱.
۸. سند شماره ۲۸۹۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرمانداری آبادان به استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۲.
۹. سند شماره ۳۵۸۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و عملیات قرارگاه حمزه سیدالشهدا به ستاد مرکزی طرح و عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۴.
۱۰. سند شماره ۴۴۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شهربانی جمهوری اسلامی ایران به دفتر اطلاعات و تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۲/۶/۱۳.
۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۷، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۱، به نقل از رادیو صوت الجماهير عراق، اطلاعیه نظامی شماره ۱۱۹۵ ارتش عراق، ۱۹۸۳/۸/۲۳.
۱۲. سند شماره ۴۰۱۹۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۳. سند شماره ۲۸۹۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرمانداری خرمشهر به دفتر سیاسی انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۲.
۱۴. سند شماره ۲۸۹۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام فرمانداری آبادان به دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۱.
۱۵. سند شماره ۴۰۱۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری استان خوزستان، ۱۳۶۲/۶/۳.
۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۲.
۱۷. سند شماره ۲۵۸۱۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا به ستاد مرکزی فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۹، ص ۴.
۱۸. همان، صص ۲ و ۳.
۱۹. سند شماره ۱۱۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه مناطق کردنشین غرب کشور، شماره ۱۲۷، ۱۳۶۲/۶/۱۵، ص ۷.
۲۰. سند شماره ۱۱۳۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۳۵۶، ۱۳۶۲/۶/۱۳، ص ۱.
۲۱. همان.

۲۲. سند شماره ۱۱۳۶۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن ویژه مناطق کردنشین غرب کشور، شماره ۱۲۶، ۱۳۶۲/۶/۱۰، ص ۲.
۲۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۲.
۲۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۱، ص ۲.
۲۵. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۹.
۲۶. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی)، جلد ۱۸، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶، صص ۷۱ - ۶۷.
۲۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۱، ص ۱.
۲۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۳.
۲۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۲/۶/۶، ص ۳.
۳۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۲.
۳۱. همان، ص ۱.
۳۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۱، ص ۳.
۳۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۵.
۳۴. همان.
۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۱، ص ۱.
۳۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۷، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۱۶، مکه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۱.
۳۷. همان، ص ۱۱، ریاض - خبرگزاری خلیج، ۱۳۶۲/۶/۱.
۳۸. مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۹۴۹۰ - ۹۴۰۵.
۳۹. اکبر هاشمی رفسنجانی، آرامش و چالش (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۲)، به اهتمام مهدی هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۸۶، ص ۱۹۵.
۴۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، صص ۸ - ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲.
۴۱. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۲، صص ۸ - ۷، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۲/۶/۱.
۴۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۷، ۱۳۶۲/۶/۲، صص ۱۹ - ۱۸، به نقل از رادیو ایران، ۱۳۶۲/۶/۱، ساعت ۱۷.
۴۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۱۹.
۴۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۷، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۹.
۴۵. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۴، به نقل از رادیو امریکا، ۱۳۶۲/۶/۱.
۴۶. همان، صص ۷ - ۶، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۲/۶/۱.
۴۷. همان، ص ۳، رادیو صوت الجماهیر (عربی)، ۱۳۶۲/۶/۱.
۴۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۷، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۲۳، بغداد - رادیو صوت الجماهیر، ۱۳۶۲/۶/۱.
۴۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۸، ۱۳۶۲/۶/۳، ص ۸، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۲/۶/۲.
۵۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۲۰.
۵۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۱۰.
۵۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۶/۲، ص ۲۰.
۵۳. سند شماره ۱۲۵۷۷/۱۲۵۷۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مصاحبه محمد دبانی با احمد سوداگر، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۲/۶/۲، نوار شماره ۱۲۵۷۷)، ص ۱۹.
۵۴. سند شماره ۱۳۰/۱۳۰/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه کربلا در عملیات متفی‌شده قبل از والفجر ۴، محمد دبانی، مرداد و شهریور ۱۳۶۲، صص ۴ - ۳.
۵۵. سند شماره ۲۷۳/۲۷۳/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲۸.
۵۶. سند شماره ۱۲۵۷۷/۱۲۵۷۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۵۷. سند شماره ۱۳۰/۱۳۰/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۵۸. سند شماره ۱۲۵۷۷/۱۲۵۷۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۵۹. سند شماره ۱۳۰/۱۳۰/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۶۰. سند شماره ۷۹/۷۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات قرارگاه خاتم‌الانبیا در عملیات والفجر مقدماتی، ۱۳۶۱/۸/۲۶ تا ۱۳۶۲/۱/۶، ص ۸۳.
۶۱. حسین علایی، روند جنگ ایران و عراق، جلد دوم، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، صص ۳۵ - ۳۴.
۶۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۲، ص ۲.
۶۳. همان، ص ۱۷.
۶۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۸، ص ۲۳.
۶۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۱۰، ص ۲۲.
۶۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۱۳، ص ۲.
۶۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۱۱، ص ۲.
۶۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۱۸، ص ۴.
۶۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۲۷، ص ۳.
۷۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۱، ص ۱۷.
۷۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۳، ص ۳.
۷۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۴، ص ۲.
۷۳. روزنامه کیهان، ۱۳۶۲/۵/۵، ص ۴.